

STAMMEBLADET

FORENINGEN FOR STAMMERE I DANMARK

NR. 6 DECEMBER 1996 21. ÅRGANG.

STAMMEBLADET udkommer 6 gange om året som medlemsblad for Foreningen for Stammerere i Danmark (FSD).

Hvem er FSD?

FSD er en landsforening oprettet i 1971 og har, foruden stammende, også medlemmer blandt forældre, fagfolk og andre interesserede.

FSD har følgende formål:

- at udbrede kendskabet til stammen og stammeres vilkår,
- at udøve en oplysende og rådgivende virksomhed med hensyn til stammens årsager, forebyggelse og behandling,
- at støtte forskning med hensyn til stammen og stammebehandling,
- Varetage stammeres interesser på enhver måde.

FSD er medlem af og repræsenteret i:

Taleinstitutternes Brugerråd (TBR), v. Henrik Jensen

De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI),

v. Henrik Jensen og Peder Nielsen.

European League of Stuttering Associations (ELSA), v. Per F. Knudsen.

International Stuttering Association (ISA), v. Per F. Knudsen.

Bestyrelsen for Dansk Videnscenter for Stammen, v. Anders Johansen

Herudover deltager vi i et uformaliseret nordisk samarbejde hvor de fem Nordiske lande på skift arrangerer stammeseminarer.

Du melder dig ind i FSD ved at:

Indbetale 60 kr på giro 2 19 95 48 eller ringe, skrive eller faxe til sekretariatet. Ved indmeldelse efter 1. oktober gælder medlemskabet også for det følgende år.

Stammebladet redigeres ud fra hvad der formodes at have læsernes interesse. De indlæg der bringes repræsenterer ikke nødvendigvis FSD's synspunkter.

Redaktion: Lene Hansen

Breve og indlæg sendes til: Lene Hansen

Æblehaven 14

3400 Hillerød

LeneH@post3.tele.dk

Indlæg **skal** være læselige, og de må meget gerne være skrevet på maskine eller på diskette (WordPerfect eller MS Word) eller E-mail.

Næste nummer har deadline **den 15. januar** 1997.

Dette nummer er trykt i 550 eksemplarer hos: Pan Tryk, Skive

issn: 0907-5364

Indhold

Nyt fra formanden	side 4
Stammeforeningens 25-års jubilæum	side 5
Stammere versus behandlere	side 10
Hun lærer folk at tale pænt	side 13
Kan en nyuddannet der stammer få job i FN? .	side 16
Interviewundersøgelse	side 19
Min stammen reddede mit liv	side 22
Gaveliste til FSD's 25 års jubilæum	side 24
Europæisk samarbejde	side 25

Fra redaktionen

Jeg vil gerne sige tak til alle der er kommet med indlæg til Stammebladet i 1996. Det er dejligt at så mange tager sig tid til at skrive. Jeg håber at der også til næste år vil komme mange indlæg, ellers kommer vi efter jer. Lourdes Aguirrebengoa har nemlig lovet at hjælpe med at finde folk som hun mener kan have noget på hjerte og som vi er interesserede i at høre fra.

Til sidst vil jeg ønske jer alle en glædelig jul og et godt nytår.

Lene Hansen.

Kære medlem/læser

TAK til alle som var med at gøre vores jubilæumskonference og -fest til en meget stor oplevelse. Den har været med til at give mig ny energi.

Her for nylig var der i TV2-magasinet PULS en udsendelse med Scatman John alias John Larkin, som er den sanger, der p.t. har solgt flest singler i verden.

Jeg nævner her Scatman John, fordi han stammer og åbent taler om sin stammen. Flere af hans sange handler desuden om stammen.

I programmet kom man også ind på hans stammen. Intervieweren gav udtryk for at stammen da ikke er et problem - dette har jeg også tit hørt/fået af vide - men trods denne mening var det tydeligt at intervieweren var beklemmt ved situationen hver gang Scatman John stammede og ville give et uddybende svar på spørgsmål angående hans stammen og stammen generelt. Intervieweren afbrød ham med nye spørgsmål eller sagde ordene for ham. Hvorfor denne tvetydige holdning?

Usikkerhed når man finder ud af, at stammen ikke kun er det hørlige?

Hvad skal og kan vi gøre?

Henrik N. Jensen

Efterlysning

I forbindelse med generalforsamlingen 19. april 1997 skal FSD's jubilæumslegat uddeles.

I den forbindelse modtages meget gerne motivere forslag til hvilken enkeltperson eller institution du synes har gjort mest for at:

»Reducere mængden af
myter, fordomme og uvidenhed om stammen«.

Send forslagene til FSD, mærket »Jubilæumslegat«.

Stammere versus behandlere - En opfølgning på jubilæumskonferencen

Af Jesper Egevang

Som nyt medlem af FSD var det en stor oplevelse at deltage i den netop afholdte jubilæumskonference på Christiansborg Slot. Aldrig har jeg oplevet så mange stammere og behandlere på et sted, og aldrig har jeg følt en så stor splittelse mellem behandlere og klienter.

Faktisk har jeg aldrig følt noget modsætningsforhold mellem mig selv som stammer og talepædagoger. Det kom derfor som en stor overraskelse for mig, at der er dette forhold af gensidig mistro mellem de to grupper.

Jeg har selv været gennem hele møllen af talepædagoger, psykologer, afspændingspædagoger, psykiatere, akupunktører osv. Min oplevelse på konferencen har derfor givet anledning til at overveje hele min egen erfaring som stammer. I den sammenhæng er jeg

kommet på en række tanker, som jeg synes det kunne være gavnligt at mangfoldiggøre og diskutere i dette forum.

Et af hovedproblemerne for behandlere er, at stammere (inkl. undertegnede) altid har en forventning om, at behandling fører til "helbredelse". At jeg nu har erkendt, at stammebehandling kun har begrænset succes målt i forhold til de fleste stammers forventninger forud for terapien er i sig selv en triviel konstatering. Jeg vil derfor påstå, at netop stammerens urealistiske og urimelige forventninger er en af hovedårsagerne til denne gruppes åbenbare kritik af behandlere. Selvom man i en behandlingssituation får at vide, at man sandsynligvis aldrig vil komme helt af med sit handicap, men at behandlingen har til hensigt at løsne stammen op, bevarer man i mange år troen på utopien.

Min egen erfaring siger mig derfor, at havde jeg på et langt tidligere tidspunkt accepteret behandlerens hensigter, ville jeg langt tidligere have kunnet drage nytte af terapien. Men jeg fastholdt stædigt, at mit mål var en total eliminering af mit talehandicap.

Jeg ser således årsagen til konflikten mellem behandlere og stammere som værende en konflikt mellem behandlernes midler og instrumenter på den ene side og stammeres målsætninger på den anden.

Sålænge forskningen ikke kan finde den egentlige årsag til stammen og metoder til at kurere den, er der selvfølgelig behov for en diskussion mellem behandlere om deres resultater. Og selvfølgelig er der behov for en dialog mellem behandlere og stammere. Men når det kommer til stykket, er stammen udelukkende et problem for den person, der stammer.

Det er derfor primært op til stammeren, hvordan denne ønsker at håndtere sit handicap. Og oprettholder stammeren i denne situation utopien om "helbredelse", kan behandlere ikke være til meget hjælp. Vil stammeren derfor gøre sig selv en tjeneste, er det væsentligste, at denne erkender og accepterer sit handicap. Erkendelse bør i denne som i alle andre situationer gå forud for handling/behandling. Uden erkendelse vil der aldrig kunne opnås en reel relation mellem mål og midler. Og uden erkendelse vil der aldrig kunne opnås et gavnligt forhold mellem behandlere og stammere.

Selvfølgelig kan man altid diskutere enkelte behandleres behandlingsmetoder og engagement. Men det er lige så klart, at man kan

diskutere den enkelte stammers opfattelse af sig selv. Udgangspunktet for en forbedring af forholdet mellem behandlere og stammere ligger derfor i at stammere på den ene side erkender og accepterer deres handicap og tilstræber en tilværelse med stammen samt, at stammen er en del af deres personlighed, som de må handle på baggrund af - og til trods for. Er den enkelte stammer ikke nået til dette punkt i sin personlighedsudvikling, vil behandling eller forbedring kun sjældent kunne forventes. På den anden side er det helt afgørende, at behandlere ikke blot tilbyder stammeren en generel behandling.

Behandlere skal erkende og acceptere, at stammere er ligeså forskellige som alle andre mht. væremåde, fremtoning, ambitioner, selvtillid osv. Netop dette gør, at behandlere skal gå ind på den enkelte stammers præmisser. En behandling, der ikke har dette som sit eneste udgangspunkt er værdiløs og blot en omkostning. Men det er vigtigt for mig at nævne, at netop behandlerne skal fungere som erfaringsopsamlere.

Uden erfaringsopsamling og uden anerkendelse af denne vil enhver stammer skulle starte forfra. På den måde kommer vi ingen vegne, og på denne måde vil den enkelte stammer være taberen. At behandlernes erfaringsopsamlinger efterfølgende skal anvendes i vurdering

af den enkelte stammers behov er blot en triviel konstatering.

Afslutningsvis skal jeg komme med en opfordring til, at begge parter acceptere ovenstående præmisser for behandling. En afvigelse vil efter min bedste opfattelse og min erfaring blot føre til en yderligere uddybning af

konflikten mellem behandlere og stammere. Behandlerne kan i princippet være ligeglade, men stammerne gør sig selv en bjørnetjeneste ved ikke dels som udgangspunkt at acceptere deres stammen og dels at søge professionel hjælp.

Og så var der reception og festmiddag

Hun lærer folk at tale pænt - dét er faktisk smukt.

Af Claus Christophani

Her er pænt. I Kirsten Thymes stue. Udenfor de store vinduer ligger grønne marker og får mig til at tænke på Jylland. Og dén slags er som et knus helt ind til hjertet, efter 24 timer i København. Jeg ved ikke, hvad der er med København, men jeg tror ikke det kan helbredes. Den der usammenhængende puls, så man skal skynde sig i fodgængerfeltet for ikke at havne på fronten af en hyrevogn. Alle har travlt. Her er der ro.

Pænt har alle dage været et skældsord i min verden. Også fordi jeg som stammer har været alt for pæn. Ladet være med at sige noget, for at skåne andres ører. Og deres øjne skulle ikke generes med mine spasmer. Pæn har jeg været, og det har aldrig gavnet mig. Dybest set.

Hos Kirsten Thyme er der pænt på en måde, som gør mit hjerte glad. Jeg tror det er fordi Kirsten Thyme udstråler en kærlighed, som indhyller den fine stue i varme og tryghed. Det føles, at hun kan lide mennesker.

"Det jeg lægger vægt på, det er at vi får glade mennesker ud af det", siger Kirsten Thyme. "Jeg siger ikke, at jeg kan helbrede stammere. Men jeg kan lære dem at tale bedre. For når man får den dér gode kraftige stemme, så stammer man altså mindre", siger hun.

Kirsten Thyme stopper et videobånd i maskinen og fremviser en stammer, der er ude af stand til at kommunikere. Så er der et klip i båndet, og vi er sprunget 3 måneder frem i behandlingen. Forskellen er hørbar. Endnu 9 måneder længere fremme er stammeren et helt andet menneske.

"Jeg har vist de der bånd til nogle mennesker indenfor stammebehandling i Danmark, men de siger at videoen ikke beviser noget. De tror ikke på, at accentmetoden har så stor effekt. De siger, jeg bare er heldig", siger Kirsten Thyme.

Børge Frøkjær-Jensen er den anden del af Dansk Stemmeinstitut. Imens Kirsten Thyme underviser folk i at bruge deres mellemgulv, stemmefunktionen, artikulationen og kropsbevægelse, da sidder han bag sine elskede computere og analyserer stammerens stemme. Dermed dokumenteres talens tekniske kvalitet.

Stemmens bredde. Dens livfuldhed. Harmonien, forvrængning og spænding.

Det tekniske udstyr findes kun en lille håndfuld steder i Danmark. Blandt andet på Rigshospitalet - og Dansk Stemmeinstitut.

Så leger vi lidt med computerne, og for første gang i mit stammeliv kan jeg se min stemme. Dens spændvidde, overtonerne, dens klarhed - jeg kan også se et par cigaretter, for meget kaffe og en indbygget anspændthed.

"Jeg kører den fysiologiske vej rundt. Det smitter af på psyken", siger Kirsten Thyme. Hun styrker den normale talefunktion, sådan at stammere lærer at tale flot, velklingende og tydeligt. Rent ud sagt: Hun lærer folk at tale bedre end flertallet af de studieværter, du ser i tv. Hun flytter stammerens fokus og energi fra de der konsonanter, vi

har mareridt om: k, p, s, l. Energi, luften og fokuseringen flyttes til vokalerne. Hun lærer folk at bruge deres stemmefunktion optimalt.

"Jeg har altså mange bånd, som jeg gerne vil vise dig", siger hun. Så jeg kigger og lytter yderligere til et par stammere. Unødvendigt.

Det er så tydeligt, at stammerne har fået prægtige stemmer efter tale-undervisningen. De har fået ryggrad. Selvtillid. Væk er de flakkende øjne og de halvt slugte ord. Aldrig har jeg hørt stammende mennesker tale smukkere.

Så - accentmetoden virker. Og bliver stammerne helbredt? Nej.

Men de lærer at tale pænt. De begynder at tro på, at de også kan tale. Udtrykke sig.

Således fik jeg ødelagt mit skældsord. **Pænt** er ikke så ringe endda, det er faktisk smukt.

I næste nummer

Interview med Kirsten Lemmergaard, der er uddannet i overtonesang, kropsterapi og samtaleterapi.

Kirsten Thyme behandler stammere efter accentmetoden på sit private Dansk Stemmeinstitut. Behandlingen koster 560 kr. i timen, og den strækker sig over flere år.

I begyndelsen går man på Dansk Stemmeinstitut en eller flere gange om ugen - senere et par gange om måneden - hver måned - et par gange om året og endelig en enkelt gang om året. Behandlingens fremskridt dokumenteres med video og videnskabelig stemmeanalyse.

Dansk Stemmeinstitut har for øjeblikket omkring 50 stammere i behandling. Nogle betaler alt selv (og det bliver til mange penge). Andre får behandlingen betalt af kommunens socialkontor - det er især jyske kommuner der betaler for en behandling der virker, inklusive rejserne frem og tilbage.

Gamle numre af Stammebladet

Sekretariatet har nogle gamle numre af Stammebladet fra 1995 liggende. Disse numre kan du få ved at du sender en kuvert med din adresse på og et frimærke.

Hvis du kun vil ha' ét Stammeblad klisterer du et 5.00 kr. frimærke på kuverten og hvis du vil ha' alle 4 Stammeblade så klisterer et 8.75 kr. frimærke på.

Send kuverten til foreningens adresse mrk. »gl. stammeblade«.

Kan en nyuddannet der stammer få job i FN?

Af Jesper Egevang

Man oplever mange pudsige, sjove og ubehagelige situationer, når man som stammer efter, endt uddannelse, søger ud på arbejdsmarkedet.

Diskrimination, særbehandling og forskellige former for hensyn kommer én i møde i en lind strøm.

På opfordring fra FSD's formand, der i marts-nummeret af Stammebladet opfordrede medlemmer til at fortælle om deres egne oplevelser og erfaringer, skal jeg hermed give et bidrag til denne efter min opfattelse vigtige debat.

Næst efter forsøget på at fjerne et barns stammen i børne- og ungdomsårene er overgangen til arbejdsmarkedet den vigtigste fase i en stammers liv.

Jeg færdiggjorde selv mine studier i tredje verdensforhold i november 1995. Min uddannelse retter sig således direkte mod beskæftigelse i den tredje verden eller i organisationer, der har dette område som

deres fokus. Jeg har søgt en række Job i ministerier, frivillige organisationer og internationale organisationer.

Mit første jobinterview fandt sted i udenrigsministeriets ulandsafdeling, DANIDA. Det drejede sig om en position i De Forenede Nationer, FN, som juniorekspert.

Jeg mødte velforberedt op til samtalen, der skulle foregå på engelsk. Jeg har aldrig rigtig praktiseret fremmedsprog i en professionel sammenhæng pga. min stammen, hvilket betød, at jeg udover min stammen også var nervøs for jobinterview'ernes reaktion på mine sprogfærdigheder.

Inden interview'et besluttede jeg mig derfor for at tage otte timers intensiv privatundervisning i engelsk for at mindske min egen usikkerhed ud i det engelske.

Jeg mødte velforberedt op til samtalen. Forud havde jeg besluttet med mig selv, at jeg inden for de første fem minutter af samtalen ville fortælle de tilstedeværende om mit taleproblem, for derved at fjerne deres usikkerhed samt - forhåbentligt - at skabe en lidt

mere afslappet atmosfære. Det hele gik som planlagt, og reaktionen var meget positiv hos den filippinske interview'er og DANIDA-repræsentanten. De sagde, at jeg blot skulle tage min tid, hvorefter de lænede sig behageligt tilbage i stolene og slappede af. Jeg undgik dog ikke helt spørgsmål vedr. min stammen, men da jeg sagde, at den ikke var et problem for mig, var det som om, at de accepterede det.

Jeg talte uafbrudt i tre kvarter og stammede en del. Min kone, der også var indbudt til interview'et, sagde efterfølgende, at reaktionen hos interview'erne havde været meget positiv, fordi jeg selv havde bragt emnet frem. Jeg fik afslutningsvist at vide, at der ville gå fire uger inden jeg fik resultatet af samtalen. Men allerede to dage efter blev jeg indkaldt til endnu en samtale. Den viste sig udelukkende at skulle dreje sig om min stammen.

DANIDA-repræsentanten sagde på vegne af FN-repræsentanten, at de havde fundet mine kvalifikationer helt i orden, men at jeg ikke havde fået det job jeg havde søgt om i Uganda. Begrundelsen var, at direktøren på FN-kontoret, der skal være en yderst dynamisk og utålmodig personage, ikke ville egne sig som chef for en person med et talehandicap. Han tilføjede dog straks efter, at han ville gøre et forsøg på at finde en juniorekspertstilling et andet sted i FN-

systemet til mig. Derfor accepterede jeg det første afslag.

Han kunne naturligvis ikke garantere mig noget og tilføjede, at der sandsynligvis ville gå op mod et halvt år inden han kunne meddele mig resultatet af hans bestræbelser.

Jeg var meget utilfreds og mistroisk. Hvorfor skulle jeg tro på, at en vildt fremmed person i det danske udenrigsministerium ville gøre en »ekstra« indsats for netop mig midt i alle sine andre presserende opgaver. Venner og bekendte reagerede stort set alle med forargelse, men tilføjede, at jeg jo måtte se tiden an.

Fire uger efter dette andet interview ringede DANIDA så til mig en tidlig morgen for at arrangere endnu et møde. På vej til udenrigsministeriet forberedte jeg mig på en længere forsvarstale i tilfælde af et endeligt afslag. Der viste sig imidlertid ikke at være behov for et sådant angreb, idet DANIDA fra FN's hovedkvarter i New York havde fået en fax fra selv samme filippinske dame, der havde forestået det første interview. Hun havde talt med sin chef i New York og de havde sammen fundet et job til mig som juniorekspert, hvor jeg skulle afløse en anden juniorekspert, hvis kontrakt udløber ved årsskiftet. Der er tale om et drømmejob og vel at bemærke ikke et handicaptilpasset job. Derfor vil jeg efter at have modtaget et fire ugers DANIDA-

betalt intensivt kursus i fransk drage vestover til New York i begyndelsen af april for at arbejde med befolkningsproblematikken i den tredje verden i de næste tre år.

Hvad er moralen af en sådan historie? Man skal være meget påpasselig med at reagere spontant, når man som stammer søger ud på arbejdsmarkedet. Man skal passe på, at ens forudindtagede holdninger/fordomme om ikke-stammere ikke får frit spil. Man skal dog også passe på ikke at være tossegod og blot acceptere alle andres reaktioner. Det er legitimt at blive overrasket og usikker, når man støder på folk, der har et handicap.

Det er utroligt vigtigt, at man som stammer ikke lader sig hæmme i sine aktiviteter, at man ikke bruger al sin energi på at skjule sit handicap, og at man ikke forsøger at pådutte andre holdninger og adfærd, der stiller modparten i et ubehageligt lys. Det alt afgørende er, at man er sin stammen bevidst og erkender, at den udgør en del af ens personlighed og ikke nødvendigvis et negativt karaktertræk.

Man skal opøve en evne til at bruge den offensivt, hvilket bl.a. indebærer, at man skal være i stand til at kunne betragte ens handicap med en vis ironi og distance. Dette er metoden til at fortælle andre, at man rent faktisk kan bestride stort set alle jobfunktioner.

Jeg ved af gode grunde ikke, hvordan min »karriere« i FN-systemet vil forløbe, som stammer. Kommer jeg ud for ubehagelige eller positive oplevelser, eller opnår jeg erfaringer, som kan være til gavn for andre stammere, vil jeg meget gerne holde læserne af Stammebladet orienteret.

Skulle du have nogle spørgsmål til mig, eller har du nogle erfaringer, du vurderer, at jeg kunne have glæde af, hører jeg meget gerne fra dig. Indtil slutningen af marts 1997 kan jeg kontaktes her:

Jesper Egevang,
Ny Kongensgade 21 A, 2. th.,
1557 København V.
Tlf. 33 12 32 32.

Lidt net-nyt

Stockholms Stamnings Förening har fået sin egen hjemmeside.

Adressen er:

<http://www.algonet.se/~ssf>

Over halvdelen af de voksne man møder på gaden, kender nogen, der stammer!

Af Henrik Daniel Sørensen & Ivan Køhler

Fyns Amts Tale- og Høreinstitut
Nedergade 36, 5000 Odense C

Mange voksne og børn, der stammer, undgår ofte at tale med folk, de ikke kender. De er bange for, hvordan den fremmede vil reagere på, at de stammer, og forestiller sig måske, at det er første gang, den fremmede møder en, der stammer.

Som bekendt foregår en væsentlig del af arbejdet med kampen imod stammefrygt uden for undervisningslokalet - ude i den rigtige verden.

På et intensivt ugekursus for store skolebørn (15-16 år) på Fyns Amts Tale- og Høreinstitut i september 1995 blev der udviklet en stammeøvelse: »Find igennem en inter-

viewunder-søgelse ud af, hvor mange af de mennesker, man tilfældigt møder, der kender nogen, der stammer.«

Kursisterne blev udstyret med navneskilt på instituttets visitkort og med et interviewskema.

Interviewteknikken blev indøvet:

»Undskyld, må vi forstyrre Dem et øjeblik?«

»Vi kommer fra taleinstituttet, og vi er ved at lave en undersøgelse«

»Kender De nogen, der stammer?«

»Hvor mange kender De?«

»Er det børn eller voksne? (16 år eller derover)«

»Tak for hjælpen!«

Interviewerne tog opstilling ved indgangene til Rosengårdscenteret, som er et stort butiks-center i Odense, og henvendte sig til folk, der var på vej ind i centeret. Forud var der truffet aftale med centerledelsen, der umiddelbart var positivt indstillet. Man skal være op-

mærksom på, at det er nødvendigt at sikre sig tilladelse fra centerledelsen på forhånd, fordi det ikke uden videre er tilladt at gennemføre interviewundersøgelser i et butikcenter, og derfor skal vagtmandskabet være orienteret!

Som andre interviewere oplevede vore, at en del blot gik forbi - det gør 25-50%.

Dagens høst var 131 adspurgte, og heraf tilkendegav 67 (51%), at de kender nogen, der stammer.

De oplyste, at de tilsammen kender 132, der stammer, heraf 78 voksne (59%) og 54 børn (41%).

3 oplyste, at de selv stammer, og 5, at de har stammet.

Det var faktisk overraskende for interviewerne og for os undervisere, at halvdelen af folk, man

tilfældigt møder, kender nogen, der stammer, og lige så overraskende, at de fleste af de stammere, de kender, er voksne.

Det er en glimrende stammeøvelse, langt bedre end de gammelkendte »butiksopgaver« - man har et reelt ærinde, og man behøver ikke at ofre energi og tid på at konstruere opgaven.

Både vi undervisere og kursister på efterfølgende stammekurser har været nysgerrige efter at få at vide, om de overraskende tal var tilfældige, og på efterfølgende intensive kurser er der derfor gennemført lignende interviewundersøgelser - det drejer sig om 4 kurser for store skolebørn og 2 weekendkurser for voksne.

Resultaterne fremgår af nedenstående skema.

	børn sep. 95	voksne okt. 95	børn feb. 96	børn mar. 96	børn sep. 96	voksne okt. 96	børn okt. 96	I alt
Adspurgte	131	88	233	95	130	100	180	957
Kender nogen, der stammer	67	40	118	55	64	69	83	496
Disse kender i alt	132	66	197	92	92	121	123	823
- heraf voksne	78	50	139	58	61	80	80	546
- heraf børn	54	16	58	34	31	41	43	277
Stammer selv	3	3	2	1	2	4	3	18
Har stammet	5	0	3	1	3	0	6	18

Det vil sige, at over halvdelen (52%) af de adspurgte kender nogen, der stammer.

De kender i alt 823. Af disse er 66% voksne og 34% børn.

36 eller 4% siger, at de stammer eller har stammet.

Disse interviewsvar fra 957 voksne viser efter vores vurdering med stor sandsynlighed:

- **at over halvdelen af voksne mennesker, som man tilfældig møder, kender nogen, der stammer, og**
- **at 2/3 af dem, de kender, er voksne.**
- **4% af dem siger, at de stammer eller har stammet.**

Der er altså ingen grund til at tro, at folk i almindelighed bliver særlig påvirket af at møde en, der stammer!

Selv om disse interviewresultater ikke er af videnskabelig kvalitet, finder vi dem interessante - og det er en god stammeopgave, som vi kan anbefale!

Hvis der gennemføres lignende interviewundersøgelser andre steder i landet, vil vi være meget interesseret i at blive orienteret om resultaterne.

Vi påskønner den positive indstilling, vi har mødt i Rosengårdscenteret.

Min stammen reddede mit liv

af Edward Lew,
oversat af Henrik N. Jensen

Jeg er en mand som kan li' humor. Der var altid en ting i »Letting Go« jeg altid læste, og det var humor over vores stammen. Jeg kan også nogle gange lide at lave jokes om min stammen. Jeg tror at vi også skal prøve at se på stammen fra en anden side. I en kritisk fase af mit liv hjalp og reddede stammen mit liv. Jeg vil gerne dele denne oplevelse med andre stammere.

Det var i 1989. Jeg var i gang med mit første studieår på Wayne State University for at få min PG.D, da kinesiske studenter begyndte deres sultestrejke på Beijing's Tiananmen Pladsen. Som hver eneste kinesisk student i USA var jeg oplivet af at se denne store demonstration på den største plads i verden. Jeg troede af Kina havde håb om demokrati. Jeg besluttede, at rejse tilbage for slutte mig til studenterne.

Jeg landede i Beijing lige efter at den kinesiske regering havde erklæret undtagelsestilstand. Jeg ignorerede som alle andre i Beijing undtagelsestilstanden. Jeg deltog i demonstrationer, studentermøder og medbragte støttebeløb til stu-

denterne. Jeg blev behandlet som en berømt på Tiananmen Pladsen. Studenterne introducerede mig som repræsentant for de kinesiske studenter i USA. Jeg vidste at jeg skabte en del opmærksomhed blandt det hemmelige politi.

Så begyndte tanksene at køre ind og massakren begyndte. Den eneste ting jeg kunne gøre var at hjælpe med samle ofrene op. Jeg tog hjem og ventede på politiet. Jeg vidste at det hemmelige politi ikke havde glemt mig. Hele min familie satte sig ned og diskuterede min situation. Vi besluttede at min strategi skulle være at ikke give navne på andre. Det var den eneste måde jeg kunne redde mine venner og mig selv.

Min mor troede at min stammen skulle blive en klods om benet i stedet for at redde mine venner og mig selv. Men min bror, en tidligere politisk fange, havde en anden mening. Han sagde: »Din stammen er en stor fordel. Sædvanligvis presser det hemmelige politi hårdt den tiltalte i deres forhør, og giver ikke den tiltalte tid til at tænke, for at få så mange informationer som mulige og finde

modsigelser. Men politiet kan ikke presse dig for hårdt, fordi det vil få dig til at stamme mere. og hvis du ikke ved hvordan du skal svare på et spørgsmål, kan du foregive at have en blokering og giv dig tid før at du svarer«.

Jeg havde en meget stærk følelse. Det var første gang nogen fortalte mig at min stammen kunne være en fordel for mig og hjælpe mig.

Som forventet kom det hemmelige politi og tog mig med til politistationen for forhør. Jeg fandt, at min situation var værre end jeg havde forventet. Politiet vidste alt hvad jeg havde lavet. De må have fulgt mig hele tiden siden min ankomst til Beijing! Jeg fandt også ud af at det støttebeløb på 1000 \$ jeg havde medbragt til de kinesiske studenter var nok til at sende mig mindst 10 år i fængsel.

Som politiet pressede mig til at svare var det ikke nødvendigt at foregive at jeg havde blokeringer. Min stammen blev så hård, at jeg nogle gange ikke kunne tale.

Det hemmelige politi var interesseret i at lære om den udenlandske demokrati-bevægelse. Gentagne gange spurgte de mig om nogen anti-revolutionær organisation havde betalt mig for at komme tilbage til Beijing for at organisere demonstrationer og give taler på Tiananmen Pladsen.

En sympatisk ung politimand sagde efter to dages forhør til mig,

at hvis jeg kunne distancere mig fra de udenlandske anti-revolutionære organisationer, havde jeg en god chance for at blive løsladt. Da politiet igen spurgte mig om dette, fik jeg pludselig ideen. Jeg fortalte en politiman »Lyt til mig og du ved at jeg stammer. Der er omkring 40.000 kinesiske studenter i USA. Tror du at en udenlandsk revolutionær organisation ville vælge en stammer til at holde talere på Tiananmen Pladsen, og organisere demonstrationer?« Politimændene stirrede på mig, så så de på hinanden og forlod rummet. Et øjeblik efter blev jeg løsladt.

Min stammen hjalp mig til at blive løsladt. Den ikke kun hjalp mig - den reddede mit liv.

Edward Lew er ikke forfatterens rigtige navn. Navnet er blevet ændret for at beskytte hans familie som stadig lever i Kina.

Originalversionen er bragt i »Letting Go« magasin udgivet af NSP - National Stuttering Project, USA.

Denne artiklen er oversat af Henrik N. Jensen efter en forkortet udgave af originalartiklen bragt i »Speaking Out« magasin udgivet af The British Stammering Association.

Gaveliste til FSD's 25 års jubilæum

Jørgen Olsen	B
Henrik N. Jensen	B
Frederiksborg Amt, Kommunikationscentret,	B
Eigil Laulund	G
Dansk Videnscenter for Stammen	B
Grete Thorup	B
Dansk Landsforen. for Laryngectomerede, Bent Lassen	B
Erik Thorsen, Undervisningsministeriet	G
Bjørn Olavssen Grønbeck, NIFS	B
Danmarks Bløderforening	B
Göran Johnil, SSR	G
Lungeforeningen Boserup Minde	B
Ole Artmann, RVT Revision	B
Pædagogisk Psykologisk Center, Roskilde	G
Jytte Gamby og Jytte Storm, PPR-Greve	G
Gudrun Mørup, Taleinstitutternes Brugerråd	B
Alice Gielfeldt & Inge Sørensen (PPR-Kbh)	B
Kirsten Eriksen, AF-handicapkonsulent, Roskilde	B

B = Bidrag til jubilæumslegat, G = Anden gave.

Der kan indbetales til jubilæumslegatet indtil 31. december 1996.

Europæisk samarbejde om handicap-undervisning

Danmark bliver hjemsted for et europæisk agentur, der skal samle og formidle erfaringer med undervisning af handicappede.

Den 19. november åbnede de 15 EU-lande plus Norge og Island et »Europæisk Agentur for Undervisning og Uddannelse af Handicappede« i Middelfart på Fyn.

Agenturet skal fungere som en permanent ramme om et udbygget, europæisk samarbejde om undervisning og uddannelse af mennesker med »særlige behov« - eller som det kaldes på engelsk »Special Needs Education«.

Målet er ikke at harmonisere alle landenes handicap-undervisning, men agenturet skal inspirere til og formidle forskning på området og indsamle, bearbejde og viderebringe erfaringer fra forsøgsprojekter, udviklingsprogrammer m.v. Derudover skal agenturet fungere som forum for efteruddannelseskurser, seminarer, konferencer og studiebesøg.

Det nye agentur er resultatet af 3 års forberedelser og bakkes op af både Nordisk Ministerråd og EU-kommisionen, der vil yde økonomisk støtte til agenturets aktiviteter.

Formand for det nye agentur bliver waliseren David Thomas, der fra blandt andet OECD har erfaring med at lede udviklingsprojekter. Jørgen Greve fra Danmark, der i mange år har arbejdet med specialundervisning både på nationalt og internationalt plan, bliver direktør. Undervisningsminister Ole Vig Jensen foretog den officielle åbning tirsdag den 19. november sammen med repræsentanter for alle 17 deltagerlande, Kommunernes Landsforening og Fyns Amtskommune.

Ovenstående er hentet fra Undervisningsministeriet's hjemmeside på internettet.

Henrik N. Jensen

Information til forældregrupper

I Stammeblad nr. 5 stod der at Lone og Per Laursen, Viby J. er medarrangør af weekendlejr i 1997, men det er de ikke.

Arrangørerne af weekendlejr på Samsø 1997:

Lejr 1: Børn fra 8 år og opefter arrangeres af
Jytte og Lars Andersen, Køge
Vibeke og Jørgen Hald, Smørum
Vibeke Olsen, Rødby.

Lejr 2: Børn under 8 år arangeres af
Marie-Louise Clemensen og Finn Lillethorup Hansen, Kolding.

Foldere på Islandsk

Den Islandske stammeforening, Málbjörg, har udgivet to foldere med gode råd om børnestammen.

Én til forældre og én til lærere.

Sekretariatet har nogle få eksemplarer som kan rekvireres ved henvendelse til Lene.

Referat fra bestyrelsesmøde i København den 26. oktober 1996.

Dagsorden.

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Projekt vedr. kommunale behandlingstilbud
Orientering ved Hermann Christmann.
3. a. Plan 2002
Konkretisering af FSD's langsigtede mål
- b. Plan 1997
Indsatsområder for 1997
4. Deltagelse af DaVS skoleprojekt - formidlingsdelen
5. Tips/lotto-fordelingen 1997
6. FSD's jubilæumslegat
7. Socialministeriets Handicappulje
8. Dato for Generalforsamling 1997
9. Dato for næste bestyrelsesmøde
10. Eventuelt.

Til stede: Lourdes, Claus, Steen, Hermann C. (punkt 2), Jytte (pkt.2, 4, 5, 8 og 10), Henrik (ordstyrer), Anders (referent).

Afbud: Calle, Stine og Peder.

1. Dagsorden godkendt.
2. Hermann Christmann orienterede om sine planer vedr. opsøgende virksomhed overfor kommuner med et svagt tilbud til børn der stammer. Lourdes og Jytte pointerede at der for småbørn skulle være fokus på forældrenes situation i højere grad end børnenes stammen.

Hermann formulerer sammen med Lourdes en kort projektansøgning der indsendes til DSI inden 1. november 1996.

Projektet vil blive i størrelsesordenen kr. 1,5 - 2,0 mill. over to år.

3. a. Der blev ikke truffet nogle beslutninger.
3. b. Indsatsområder for 1997
 - I. Vi vil søge større indflydelse på uddannelsen af pædagoger, speciallærere og kandidater, der beskæftiger sig med stammetherapi.

- II. Stammebladet prioriteres i 1997. Claus vil hjælpe med at overføre produktionen til et egentligt DTP-system og Lourdes vil gå ind i en opsøgende virksomhed med hensyn til skribenter. Muligheden for »belønning« af skribenter blev diskuteret. Planlægning starter i december. Lourdes tager initiativ.
 - III. Claus vil arrangere to kurser i 1997, med fokus på personlig udvikling. Kurserne skal økonomisk hvile i sig selv og etableringen af en egentlig kursusafdeling blev nævnt som en mulighed.
 - IV. Lourdes planlægger at arrangere en lejr for 13, 14 og 15 -årige i samarbejde med en forælder på Bornholm. Finansiering forventes igennem Socialministeriets handicappulje.
4. FSD vil gerne deltage i formidlingsdelen af DaVS skoleprojekt, og kommende projekter; men er forældregruppen nævnt i den folder der trykkes?
 5. Forslag til fordelingsaftale er, efter en skriftlig godkendelsesprocedure, indsendt til godkendelse i Finansministeriet, af DSI's forretningsudvalg.
 6. Jubilæumslegatet skal uddeles i forbindelse med generalforsamlingen den 19. april 1997, så vidt muligt i en af landets større byer, som så kan lægge repræsentationslokaler til. Henrik og Anders blev pålagt at finde en værdig modtager - gerne kendt.
 7. Lourdes og en anden forælder deltager i mødet vedr. Socialministeriets handicappulje den 15. november. En oversigt over hvorledes midlerne hidtil er blevet anvendt skal indsendes til ministeriet.
 8. Generalforsamling lørdag den 19. april 1997.
 9. Næste bestyrelsesmøde skal være primo eller medio februar. Alle bestyrelsesmedlemmer skal indsende deres »mødekalendar« til Henrik senest den 15. november.

Anders udarbejder snarest budgetforslag for 1997, der rundsendes med fax. Herefter afventes kommentarer fra bestyrelsesmedlemmerne. Efter »faxdialogen« udarbejder Anders et endeligt forslag til godkendelse på bestyrelsesmødet i februar.
 10. Der bør ikke rundsendes faxer efter kl. 22:00

Lokalafdelinger

FSD yder tilskud til drift af lokalafdelinger. Tilskuddet fastsættes efter medlemsantallet i lokalafdelingen og udbetales ved henvendelse til kassereren eller sekretariatet.

Der er i øjeblikket fungerende lokalafdelinger i Ålborg-området, Frederiksborg Amt, Roskilde Amt og Varde, Blåbjerg & Blåvandshuk kommuner.

Hvis du/I er interesserede i at oprette en lokalafdeling, vil sekretariatet være behjælpelig med at udsende invitationer til de lokale medlemmer, en repræsentant for bestyrelsen møder også gerne op.

Lokal repræsentation

FSD har kontaktpersoner rundt om i landet og er også repræsenteret i bestyrelsen på nogle taleinstitutter. Sekretariatet henviser til kontaktpersonerne i dit område.

Forældre-kontaktpersoner

Hermann Christmann
Bregnevej 10
9800 Hjørring
tlf/fax: 98 92 79 61

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

Lone Hededal &
Per Laursen
Søndervangen 17
8260 Viby J.
tlf: 86 11 83 07

Marie-Louise Clemensen &
Finn Lillethorup Hansen
Januarvænget 86, Bramdrupdam
6000 Kolding
tlf: 75 51 80 54

Carl Erik Peters-Lehm
Rolighedsvej 136
5220 Odense SØ
tlf/fax: 65 97 22 12

Vivian Crawford
Skovvej 37, Espe
5750 Ringe
tlf: 62 62 38 81

GENERALFORSAMLING

Lørdag den 19. april 1997

FSD's jubilæumslegat uddeles

Lørdag den 19. april 1997

IFA-KONGRES

Den 18. - 22. august 1997 i San Fransisco, USA

IFA's kontaktperson i Danmark:

Hermann Christmann

Bregnevej 10, 9800 Hjørring

Tlf/fax: 98 92 79 61.

NORDISK STAMMESEMINAR '97

2. eller 3. weekend i september 1997,
i Lillehammer, Norge

5. VERDENS STAMME-KONGRES for mennesker der stammer

5. - 9. juli 1998,

i Johannesburg, Sydafrika

NÆSTE BESTYRELSESMØDE

Den 16. februar 1997

Adresseændring!

Er din adresse forkert? - er du flyttet? - så husk at give besked til sekretariatet på telefon 8686 2696, fax 8686 2796 eller pr. brev.

FSD's BESTYRELSE

Formand

Henrik N. Jensen
Tusborgvej 8
9310 Vodskov
tlf/fax: 98 29 21 70
H_Jensen@Post4.tele.dk

Bestyrelsesmedlemmer

Carl Erik Peters-Lehm
Rolighedsvej 136
5220 Odense SØ
tlf: 65 97 22 12
fax: 65 98 13 38

Stine Pedersen
Sundbyvestervej 99,v.111
2300 København S
tlf: 3284 3210 pause 131
stinep@dorit.ini.ku.dk

Næstformand

Peder Nielsen
Brorsonsvej 2
8260 Viby J
tlf/fax: 86 11 63 53

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

Suppleanter

Lourdes Aguirrebengoa
Ballenvej 53
8305 Samsø
Tlf/fax: 86 59 31 18

Kasserer

Anders Johansen
Hillerød
Post sendes til FSD.
tlf/fax: 48 24 12 38
AJohansen@post3.tele.dk

Claus Christophani
Vardevej 25
7100 Vejle
tlf/fax: 75 84 14 24

Steen M. Eriksen
Hørhaven 2, 1. th.
9000 Aalborg
tlf: 98 14 01 04

Du melder dig ind i FSD ved at:

Indbetale 60 kr på giro 2 19 95 48 eller ringe, skrive eller faxe til sekretariatet:

Foreningen for Stammere i Danmark
c/o DSI,
Kløverprisvej 10 B,
2650 Hvidovre
Telefon: 8686 2696 Telefax: 8686 2796

E-mail: LeneH@post3.tele.dk

Ved indmeldelse efter 1. oktober gælder medlemskabet også for det følgende år.

Video-bibliotek

Følgende videobånd kan lånes imod et ekspeditionsgebyr på kr. 50.

Lånetid én uge:

Vi stammer og hvá så.

(om unge/voksne der stammer).

Talelyst og stammeangst.

(om små børn der stammer, og deres forældre).

FSD/Båndværkstedet DR

v. bl.a. Per F. Knudsen

Bestilling/reservation: Sekretariatet

Foreningen for Stammere i Danmark
c/o DSI, Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
E-mail: FSD@post4.tele.dk
Tlf: 8686 2696 Fax: 8686 2796

FSD's boghandel

Priser per stk.
incl. moms og ekspedition,
men excl. porto

Ny bog!

Når dit barn stammer,

Lennart Larsson, 63 sider, Trannel Forlag, 1996 125,00 kr

Pjecer

Stammer du?,

Lennart Larsson, 32 sider, FSD forlag, 1994 28,75 kr

Stammer dit barn?,

Lennart Larsson, 20 sider, FSD forlag, 1995 28,75 kr

Stammer din elev?,

Lennart Larsson, 32 sider, FSD forlag, 1996 28,75 kr

Rabat på FSD's egne pjecer: Ved køb af mindst 10 stk: 22,50 pr. stk.
Ved køb af mindst 40 stk: 18,75 pr. stk.

Når det lille barn stammer,

Per Fabæch Knudsen/Hermann Christmann, 40 sider,
Special-pædagogisk forlag, 1995 28,75 kr

Rabat: Ved køb af mindst 40 stk: 25,00 kr pr. stk.

Følgende to-sprogede pjecer kan bestilles hos FSD; men leveres igennem Dansk Videnscenter for Stammen (DaVS tillægger et ekspeditionsgebyr på 5 kr pr. ordre):

Vejledning for forældre til børn der stammer,

Per Fabæch Knudsen, Elisabeth Larsen og Sara Michaelsen
Udgaver på Urdu/dansk, Tyrkisk/dansk og Bosnisk-serbisk-kroatisk/-dansk
Special-pædagogisk forlag, 1995 27,50 kr

Stammer dit barn?, *Arabisk udgave*,

Lennart Larsson, SSR forlag, 1993 27,50 kr

Plakat

Plakat med stammende berømteder (engelsk tekst) 100,00 kr
inkl. forsendelse

Video-bibliotek

FSD har et antal videobånd der udlånes for et ekspeditionsgebyr på 50 kr.